

Starptautiskā pētījumā Latvijas skolēni uzrāda labus rezultātus matemātikā

2019.gada 3.decembrī, visas OECD dalībvalstis un partnervalstis pirmoreiz prezentēja pētījuma PISA 2018 jaunākos rezultātus. Latvijas skolēnu rezultāti PISA 2018 pētījumā ir labi un stabili, galvenokārt sasniedzot OECD valstu vidējo līmeni. Latviju pētījumā pārstāvēja 5985 skolēni no 308 skolām.

Priecē tas, ka matemātikā Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi ir līdz šim augstākais rezultāts 20 gados, kopš Latvija piedalās OECD PISA pētījumos. Latvija ieņem 15.-23. vietu starp OECD dalībvalstīm. Turklāt mūsu skolēnu sasniegumus matemātikā kopš 2003. gada raksturo vienmērīgi pozitīva pieauguma tendence. Zēniem sasniegumi ir augstāki nekā meitenēm, šāda tendence vērojama arī citās pētījuma dalībvalstīs.

Savukārt dabaszinātņu kompetencē Latvijas skolēnu sasniegumi atbilst OECD valstu vidējam līmenim, ieņemot 21.-25. vietu. Latvijas skolēnu dabaszinātņu kompetences rādītāji liecina, ka ilgtermiņā dabaszinātņu zināšanu kvalitātes līmenis mūsu valstī ir stabils. Meitenēm sasniegumi dabaszinātnēs ir augstāki nekā zēniem, un šāda tendence ir arī citās valstīs.

Vienlaikus PISA 2018 pētījums parāda, ka Latvijas skolēniem lielāks darbs jāiegulda savas lasītprasmes uzlabošanā – te mūsu piecpadsmitgadnieku vidējie sasniegumi ir nedaudz zemāki nekā vidēji OECD valstīs, ieņemot 28.-35. vietu. Rīgas skolu skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanā ir nedaudz augstāki par citu pilsētu skolēnu sasniegumiem, un ievērojami augstāki par lauku skolu skolēnu vidējiem sasniegumiem. Pētījums arī parāda, ka meitenes ir čaklākas lasītājas – viņu sasniegumi lasīšanā ir augstāki nekā zēniem. Pētījumā arī secināts, ka nav nozīmīgu atšķirību lasīšanas rezultātos starp skolēniem, kas mācās skolā ar latviešu mācību valodu, un skolēnu, kas mācās skolā, kur īsteno mazākumtautību izglītības programmas.

Savukārt, pētot vienlīdzīgas kvalitatīvas izglītības iespējas, secināts, ka Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu mācību sasniegumu atkarība no ģimenes materiālās labklājības, mājās pieejamiem izglītības un kultūras resursiem, vecāku izglītības un profesijas ir ievērojami mazāka kā vidēji OECD valstīs. Latvijas izglītības sistēma biežāk nodrošina sekmīgus mācību rezultātus skolēniem ar zemu ģimenes sociāli ekonomisko statusu.

Latvijas piecpadsmitgadīgie skolēni kopumā ir apmierināti ar savu dzīvi (7,16 punkti skalā 0-10). Vairāk apmierināti ar dzīvi ir skolēni, kuriem ir augstāka piederības sajūta savai skolai, kuri ir orientēti uz sadarbību, vairāk izjūt skolotāju atbalstu un atgriezenisko saiti, mācās skolās ar labāku disciplināro klimatu un mazāk izjūt citu skolēnu pāridarījumus. Vienlaikus pusaudži atzīst, ka viņu dzīves kvalitāti jūtami pasliktina citu skolēnu pāridarījumi - izsmiešana, draudēšana, fiziski pāridarījumi u.c. rīcība no klases un skolas biedru puses. Latvijā ievērojami augstāks nekā vidēji OECD valstīs ir skolēnu skaits, kuri neapmeklē skolu bez attaisnojoša iemesla visu dienu, dažas stundas vai ierodas skolā ar nokavēšanos, Proti, Latvijā 28,7 % skolēnu norāda, ka divu nedēļu laikā vismaz vienu vai vairākas reizes bez attaisnojoša iemesla

ir kavējuši visu skolas dienu (vidēji OECD valstīs tie ir 21,2 %). Tāpēc ir ļoti svarīgi, ka Latvijā jau kopš 2017. gada tiek īstenots Eiropas Sociālā fonda projekts "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" jeb PuMPuRS. Projekts veicina ilgtspējīgu sadarbību starp pašvaldību, skolu, pedagogiem un vecākiem, lai laikus identificētu bērnus un jauniešus ar risku pārtraukt mācības un sniegtu viņiem nepieciešamo atbalstu.

OECD PISA ir ietekmīgākais starptautiski salīdzinošais pētījums, kurš novērtē piecpadsmitgadīgu skolēnu prasmes un zināšanas matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs, un salīdzina tās starp OECD dalībvalstīm un partnervalstīm. OECD PISA 2018 galvenā satura joma ir lasīšana, ietverot arī matemātiku, dabaszinātnes un globālo kompetenci.

OECD PISA 2018 notika 79 valstīs. Latvija PISA pētījumos piedalās kopš 1998. gada. Pētījumā skolēni netiek vērtēti individuāli, tomēr katra dalībškola pēc rezultātu paziņošanas var uzzināt savus rezultātus attiecīgi pret citām skolām. Pētījuma dalībnieku vecums – 15 gadi – ir izvēlēts tāpēc, ka vairumā OECD valstu jaunieši šajā vecumā tuvojas savas obligātās izglītības noslēgumam. Latvijā tie galvenokārt ir 9.klases skolēni. PISA rezultāti nav tikai valstu reitings, bet parāda kā izglītības sistēma sagatavo skolēnus tālākām studijām vai darbam. OECD PISA pētījuma galvenais mērķis ir iegūt starptautiski salīdzināmu Latvijas izglītības sistēmas novērtējumu, kas kalpotu par pamatu pierādījumos balstītas izglītības politikas veidošanai un izglītības sistēmas pilnveidei. OECD PISA kopējais mērķis ir rosināt valstis sadarboties, mācīties citai no citas, veidot godīgākas un iekļaujošākas izglītības sistēmas.

Dalību OECD PISA 2018 pētījumā Izglītības un zinātnes ministrija nodrošina sadarbībā ar projekta partneri – Latvijas Universitāti Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.1/16/I/001 „Dalība starptautiskos izglītības pētījumos” ietvaros.

Pirmie rezultāti un secinājumi (skat.pielikumā)